

Projekt

DIGITALIZACE PEČOVATELSKÝCH SLUŽEB V ÚSTECKÉM KRAJI

KA 4: Studie východisek změny pečovatelských služeb

Situační zprávy za SO ORP Žatec

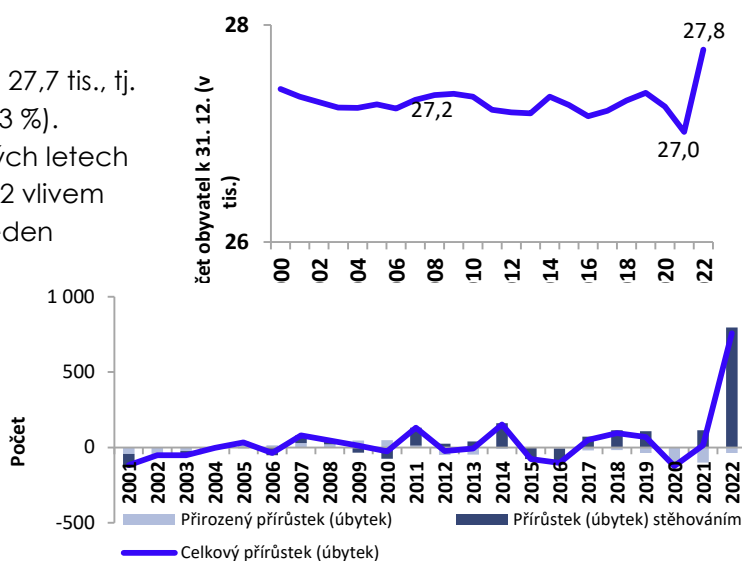
Registrační číslo projektu: CZ.10.02.01/00/23_017/0000190

Sídelní a regionální systém

- Území patří mezi nížinaté a pánevní oblasti, které mají význam v zemědělství (ovocnářství, chmelařství apod.)
- Sídelním systémem a dojížďkovými vztahy se jedná o oblast orientovanou vedle ústecko-chomutovské aglomerace poměrně výrazně také směrem k Praze a Středočeskému kraji, což se projevuje také na sociálně-ekonomické charakteristice území, která odpovídá spíše Středočeskému než Ústeckému kraji
- Regionálně velmi otevřený pracovní trh s vysokou vyjížďkou i dojížďkou – kladná bilance dojížďky a vyjížďky za práci naznačující, že do SO ORP Žatec dojíždí do zaměstnání značný počet pracovníků také z okolních území, spíše nižší vyjížďka obyvatel správního obvodu do zaměstnání mimo něj
- Součást Poohří, rovinaté a relativně zemědělské a rurální části ÚK
- Spíše menší průměrná populační velikost obcí a nižší hustota zalidnění, daná jednak převážně venkovským charakterem území, jednak spíše menší velikostí správního centra Žatce
- Relativně dobré a lepší se dopravní vazby na Prahu a Chomutov (postupně stavěná dálnice D7), vyhovující spojení do hlavních center ÚK (Most, Ústí nad Labem)

Vývoj počtu obyvatel¹

- Počet obyvatel k 31. 12. 2022 činil 27,7 tis., tj. o 364 osob více oproti r. 2000 (+1,3 %).
- Pokles počtu obyvatel v covidových letech 2020–2021 a nárůst (2,8 %) v r. 2022 vlivem přílivu přistěhovalých z Ukrajiny (jeden z nejvyšších nárůstů v porovnání s ostatními obvody kraje) - významné přírůstky stěhováním v tomto roce.
- Bilance přirozené změny záporná od r. 2012, ale evidován celkový přírůstek od r. 2017 (vyjma covidového roku 2020).

¹ Údaje sledovány za období 2000 až 2022.

Věková a vzdělanostní struktura populace

- Index stáří v r. 2022 dosáhl hodnoty 120,1 (+66,6 % ve sledovaném období), tj. je pod úrovní kraje (128,5). Ke konci roku 2022 vykázaly nejnižší hodnoty indexu stáří SO ORP Chomutov a Žatec (119,3 resp. 120,1). Stejný trend lze pozorovat i v průměrném věku obyvatel – SO ORP Žatec společně s SO ORP Bílina měly nejmladší obyvatelstvo (shodně 42 let).
- Mírné snížení počtu i podílu dětské populace. Více než 16 % dětí z celkového počtu obyvatel příslušného území se nacházelo zejména na území SO ORP situovaných při hranicích se Středočeským krajem, tj. i SO ORP Žatec.
- V tomto správním obvodu se počet seniorů zvýšil o 60,6 % ve sledovaném období, jejich podíl již ještě nepřesáhl 20 % a řadí se tak mladší obvodům kraje.
- V SO ORP Žatec došlo k nárůstu počtu osob ve věku 80+ let (+20,5 %). Podíl seniorů 80+ v tomto správním obvodu (3,6 % v r. 2022) je mírně pod hodnotou kraje (3,7 %).

Tabulka 1 Ukazatele věkového složení obyvatel – SO ORP Žatec, v letech 2000 a 2022

	2000	2022	Index změny (v %)
0–14 let (abs.)	4 682	4 516	96,5
0–14 let (rel.)	17,1	16,3 %	95,2
65 a více let (abs.)	3 375	5 424	160,7
65 a více let (rel.)	12,3	19,5 %	158,6
80 a více let (abs.)	809	975	120,5
80 a více let (rel.)	3,0	3,6 %	120,9
Index stáří	72,1	120,1	166,6
Průměrný věk	37,5 let	42 let	4,5 let

Pozn. Index změny = 2022/2000*100.

Zdroj: VBD ČSÚ 2024

- V rámci ÚK průměrná vzdělanostní skladba obyvatel (relativně vyšší podíl obyvatel s VŠ vzděláním, ale také se základním vzděláním); v rámci celého Česka však vzdělanostní skladba obyvatel podprůměrná

Sociální kapitál

- V kontextu ÚK mírně nadprůměrná míra občanské participace, např. účast voličů ve volbách (v rámci celého Česka však mírný podprůměr)
- Ukazatele sociálních problémů jsou v rámci kraje spíše příznivé – spíše vyšší míra vzdělávací neúspěšnosti, ale nižší podíl obyvatel v exekuci či oddlužení

Osoby s příspěvkem²

- **Příspěvek na péči:**

- Mírný nárůst příjemců příspěvku na péči (+4,3 %). Mezi lety 2017 a 2022 nedošlo k výraznějším změnám z hlediska zastoupení seniorů v jednotlivých stupních PnP. Seniori ve všech stupních představují cca dvě třetiny příjemců.
- Počet příjemců PnP umístěných v pobytových zařízeních sociálních služeb narostl o 4,8 %, o něco méně narostl i počet příjemců, o které pečuje jiná fyzická osoba (osoba blízká) (+3,4 %).
- Naopak snížení nastalo u počtu příjemců PnP využívajících terénních a ambulantních služeb (-9 %) a příjemců PnP, o které pečuje jiná fyzická osoba (osoba blízká) a zároveň využívají registrovanou sociální službu (-14,1 %).

- **Příspěvek na mobilitu:**

- Příspěvek pobíralo v r. 2022 o 18,8 % více osob než v r. 2017. Věková struktura příjemců víceméně odpovídá struktuře na krajské úrovni.

- **Průkaz osoby se zdravotním postižením:**

- Počet držitelů všech typů průkazu OZP narostl ve všech správních obvodech Ústeckého kraje (vyjma Varnsdorfu), v SO ORP Žatec o 37,5 %. Nejvíce narostl počet držitelů ZTP (+61 %), dále počet držitelů ZTP/p (+12,8 %) a nakonec pouze mírně počet držitelů TP (+5,1 %).

- **Invalidní důchody:**

- Data k invalidním důchodům (ID) jsou za okresy, SO ORP Žatec spadá do okresu Louny.
- Všechny okresy Ústeckého kraje zaznamenaly pokles počtu příjemců ID, výjimku představují okresy Louny a Teplice, ve kterých došlo k mírnému nárůstu příjemců (0,1 %, resp. 1,8 %).
- Sedmina všech příjemců v kraji žila v okrese Louny.

Tabulka 2 Příjemci příspěvků – SO ORP Žatec, v letech 2017 a 2022

	2017	2022	Index změny (v %)
Příspěvek na péči (počet)	1180	1231	104,3
- pobytová zařízení	124	130	104,8
- terénní a ambulantní sociální služby	122	11	91,0
- fyzická osoba + využívající registrovanou sociální službu	85	73	85,9
- pečující fyzická osoba	940	972	103,4
Příspěvek na mobilitu (počet)	484	575	118,8
Průkaz osoby se zdravotním postižením (OZP)	715	983	137,5
- TP	99	104	105,1
- ZTP	382	615	161,0
- ZTP/P	234	264	112,8
Invalidní důchody*	5370	5373	100,1

Pozn. Index změny = 2022/2017*100. *invalidní důchody jsou za okres Louny

Zdroj: MPSV 2024, vlastní výpočty

² Údaje sledovány za období 2017 až 2022.

Osoby s demencí³

- **Alzheimerova nemoc:**

- Pokles počtu pacientů s Alzheimerovou nemocí (AN) ve věku 50–64 let nastal ve všech okresech Ústeckého kraje vyjma okresu Louny, ve kterém došlo k nárůstu o 66,7 %.
- Stejně tak byl ve všech okresech kraje pozorován nárůst počtu pacientů s touto nemocí v seniorské věkové skupině (65 a více let). Nejvýrazněji narostl v okrese Louny (+46 %), dále v okrese Chomutov (+37 %).

- **Nedošetřená demence:**

- Okres Louny evidoval nárůst počtu pacientů s nedošetřenou demencí ve věku 65 a více let (+109,6 %), tj. největší nárůst v porovnání s ostatními okresy, které všechny evidovaly zvýšení počtu těchto pacientů. Okres Louny taktéž zaznamenal nárůst těchto pacientů ve věku 50–64 let (+16,7 %), tj. druhé největší zvýšení v kraji (po okrese Ústí nad Labem).

- **Alkoholem způsobená/vyvolané demence:**

- Ve čtyřech okresech se počet pacientů ve věkové skupině 50–64 let snížil, v okrese Louny zůstal na stejné úrovni a v seniorském věku nebyli v okrese Louny evidováni žádní pacienti.

Tabulka 3 Počet pacientů, okres Louny, v letech 2017 a 2022

	2017	2022	Index změny (v %)
Počet pacientů s Alzheimerovou nemocí ve věku 50–64 let	12	20	166,7
Počet pacientů s Alzheimerovou nemocí ve věku 65 + let	281	409	145,6
Počet pacientů s nedošetřenou demencí ve věku 50–64 let	24	28	116,7
Počet pacientů s nedošetřenou demencí ve věku 65 + let	207	433	209,2
Počet pacientů s alkoholem způsobenou/vyvolanou demencí ve věku 50–64 let	3	3	100,0
Počet pacientů s alkoholem způsobenou/vyvolanou demencí ve věku 65 + let	0	0	-

Pozn. Index změny = 2022/2017*100.

Zdroj: NRHZS 2024, vlastní výpočty

Bydlení

- Nadprůměrný počet i relativní podíl (na bytovém fondu, na počtu obyvatel) nově dokončených bytů; projevuje se zda pravděpodobně na jedné straně spíše nižší výskyt „sociálních problémů“ a značná exponovanost vůči Středočeskému kraji a Praze (bydlení pro obyvatele vyjíždějící co centrální části Čech za prací), na straně druhé relativní nedostatek bytů „zdeděných“ ze socialistického období, kdy se Žatecko nacházelo mimo průmyslově-těžební oblast Ústeckého kraje se soustředěnou bytovou výstavbou

³ Údaje sledovány za období 2017 až 2022.

- 49 % bytů se nachází v bytových domech, což je v kontextu ÚK (v průměru 64 %) i celého státu mírně podprůměrná hodnota, související s převahou menších, venkovských sídel a malých měst a s nízkým objemem socialistické industrializace a urbanizace území
- V této souvislosti má převážně urbánní území průměrnou vybavenost běžnou technickou infrastrukturou (vodovod, kanalizace apod.), ale nízkou úroveň plynofikace obcí

Ekonomika a trh práce

- Vysoký podíl obyvatel zaměstnaných v zemědělství, lesnictví a rybolovu (dohromady téměř 6 % ekonomicky aktivních obyvatel, nepochybně pracujících převážně v zemědělství)
- Průměrná zaměstnanost v průmyslu (32 % v roce 2021) i ve službách (38 %), obecně vyvážená odvětvová skladba regionální ekonomiky
- Spíše nižší podíl specialistů a pracovníků s vysokou kvalifikací ve struktuře pracovních sil
- Střední míra podnikatelské aktivity, vysoké zastoupení na jedné straně velkých podniků, na straně druhé mikropodniků a živností, relativně nižší podíl středních firem
- Míra nezaměstnanosti dlouhodobě nad krajským průměrem

Krajina a životní prostředí

- Výrazně zemědělský charakter krajiny s velmi vysokým podílem zemědělské půdy (70 %), resp. orné půdy (60 %) na celkové rozloze území
- Nízký podíl lesních ploch (15 %), travních ploch (5 %) na celkové rozloze
- Nízký index ekologické stability krajiny je důsledkem především velmi vysokého podílu orné půdy řazené mezi ekologicky nestabilní plochy

Rozmístění poskytovatelů pečovatelské služby a územní dostupnost

Na území SO ORP Žatec zajišťují pečovatelskou službu 2 poskytovatelé. S výjimkou obce Deštnice je pečovatelská služba zajištěna na celém území ORP.

V území působí 2 poskytovatelé, nicméně regionální působnost má pouze Domov pro seniory a pečovatelská služba v Žatci. Obec Nové Sedlo provozuje službu (mimo Základní síť), které působí pouze v rámci příslušné obce a zejména ve vazbě na domov s pečovatelskou službou.

Tabulka 4 Souhrnný přehled za SO ORP Žatec

Název poskytovatele, sídlo	Individuální okamžitá kapacita ^[1]	Úvazky pracovníků v přímé péči ^[2]	Území ORP pokryté PS	Časoprostorové poskytování služby
Domov pro seniory a Pečovatelská služba v Žatci Žatec	Kapacita: 16	Úvazky: 17,1	Celé ORP Žatec bez obce Deštnice	Ve všech obcích ve stejném rozsahu Pondělí až neděle od 7-21 hodin okamžitá kapacita při práci s jednotlivcem v sobotu, neděli a o svátcích: 5
Obec Nové Sedlo, Nové Sedlo	Kapacita: 2	Úvazky: 0,5	Nové Sedlo	Pouze Nové Sedlo Všední dny 7:00-15:30

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb, MPSV (data platná 4/2024), Katalog Ústeckého kraje (data platná k 6/2024), webové zdroje jednotlivých poskytovatelů, AKČNÍ PLÁN rozvoje sociálních služeb v Ústeckém kraji na rok 2024, vlastní realizované šetření mezi poskytovateli zařazenými do Základní sítě

^[1] Pozn. Údaj platný k 7/2024, zdroj údaje Základní síť sociálních služeb Ústeckého kraje na období 2022-2024 platná od 01.07.2024, dostupné zde: https://www.kr-ustecky.cz/assets/File.ashx?id_org=450018&id_dokumenty=1788371

^[2] Pozn. Údaj platný k 7/2024, zdroj údaje Základní síť sociálních služeb Ústeckého kraje na období 2022-2024 platná od 01.07.2024, dostupné zde: https://www.kr-ustecky.cz/assets/File.ashx?id_org=450018&id_dokumenty=1788371

Okamžitá kapacita pečovatelských služeb

SO ORP Žatec vykazuje významně nadprůměrnou okamžitou kapacitu v porovnání s krajským průměrem (jehož hodnota činí 0,41).

Tabulka 5 Individuální okamžitá kapacita v SO ORP Žatec a přepočet na 1000 obyv.

SO ORP	Stávající individuální okamžitá kapacita – ZÁKLADNÍ síť	Stávající individuální okamžitá kapacita – MIMO ZÁKLADNÍ síť	Celková individuální okamžitá kapacita za SO ORP	Počet obyv. k 31.12.2022	Přepočet kapacity na 1000 obyvatel	Přepočet kapacity v Základní síti na 1000 ob.
Žatec	16	2	18	27700	0,65	0,58
CELKEM ZA KRAJ	314	23	337	812200	0,41	0,39

Zdroj: Základní síť sociálních služeb Ústeckého kraje na období 2022-2024, verze platná k 1. 7. 2024; Registr poskytovatelů sociálních služeb, MPSV (data platná 4/2024); Katalog Ústeckého kraje (data platná k 6/2024); webové stránky poskytovatelů PS; vlastní výpočet

Výše úvazků v přímé péči u pečovatelských služeb

SO ORP Žatec vykazuje ve výši úvazků pracovníků v přímé péči na 1000 obyvatel hodnoty nad krajským průměrem (jehož hodnota pro všechny registrované služby činí 0,56).

Tabulka 6 Výše úvazků pracovníků v přímé péči v SO ORP Žatec (včetně přepočtu na 1000 obyv.)

SO ORP	Úvazky pracovníků v přímé péči – ZÁKLADNÍ SÍŤ	Úvazky pracovníků v přímé péči – MIMO ZÁKLADNÍ SÍŤ	Úvazky pracovníků v přímé péči – CELKEM KRAJ	Přepočet úvazků v ZÁKLADNÍ SÍŤI na 1000 ob. SO	Přepočet úvazků na 1000 ob. SO	Počet obyv. 31.12.2022
Žatec	17,1	0,5	17,6	0,62	0,64	27700
CELKEM KRAJ	434,77	19,39	454,16	0,54	0,56	812200

Zdroj: Základní síť sociálních služeb Ústeckého kraje na období 2022-2024, verze platná k 1. 7. 2024; Registr poskytovatelů sociálních služeb, MPSV (data platná 4/2024); Katalog Ústeckého kraje (data platná k 6/2024); webové stránky poskytovatelů PS; vlastní výpočet